

Zapalne choroby powłok i zakażenia przyranne

II Klinika Chirurgii Ogólnej
Akademii Medycznej w Białymstoku
Bogna Okulczyk

Ropne zakażenia skórne

- Drobnoustroje patogenne:
 - Gronkowce (*Staphylococcus epidermidis*, *S. Aureus*) są częstą przyczyną zakażeń patologicznych tworów skóry np. torbieli łojotokowych i powstawania ropni mnogich
 - » przenoszone drogą krwi, odpowiadają także za tworzenie ropni mnogich w narządach odległych od miejsca wtargnięcia
 - » wytwarzają ropę

- Inne patogeny: beztlenowce, bakterie G (-) - odpowiedzialne za tworzenie ropni skórnych i głębokich
- E. coli - występuje często w ropniach ok. pachwinowych i skóry krocza.

Folliculitis- zakażenie mieszków włosowych

Czyrak (*Furunkulus*)- zakażenie gronkowcowe mieszka włosowego

- Przyczyny:
 - zatarcie gronkowca przez skażoną odzież,
 - *folliculitis* - ograniczone zapalenie mieszka
 - *perifolliclitis* - + odczyn zapalny skóry
- Rozpoznanie:
 - obecność czopu ropnego,
 - skóra w okół zaczerwieniona i obrzęknięta
 - żywa bolesność.
- Zapobieganie: higiena

■ Leczenie:

- drenaż treści ropnej
- odpowiednia antybiotykoterapia
- pielęgnacja rany z płukaniem i ew. chirurgicznym oczyszczaniem
- wycięcie okolicznych tkanek (jeśli w ich obrębie są liczne małe ropnie)
- badania mikrobiologiczne- zwykle G (+) ziarniaki.
- Większość gronkowców oporna na penicyliny

Czyrak gromadny (*Carbunculus*)

- Liczne skórne ropnie, obejmujące skórę właściwą i tkankę podskórną , liczne zlewające się ze sobą czyraki
 - mogą szerzyć się na dużym obszarze powodując posocznicę
- objawy;
 - gorączka, osłabienie, leukocytoza, ból.
- Leczenie:
 - nacięcie, drenaż, antybiotykoterapia
 - leczenie indukcyjne (szczepionki)

- Lokalizacja:
 - najczęściej na karku (gruba skóra)
 - u starszych zaniedbanych ludzi
 - u chorych na cukrzycę

Carbunculus – czyrak gromadny

Ropień (*Abscessus*)

- Ograniczone zbiornik ropy znajdujące się pod pewnym napięciem, sprawiające ból. Większość - zakażenia gronkowcami, inne- beztlenowce
- występowanie:
 - tkanki miękkie
 - kości
- ropień „zimny” - bez zaczerwienienia i większego ucieplenia skóry - w zmianach gruźliczych

ropień

- Rozpoznanie:
 - zaczerwienienie, bolesność, uwypuklenie,
 - chęłbotanie (*fluctuatio*).
- Leczenie:
 - nacięcie, opróżnienie i zapewnienie stałego odpływu.

Ropowica

- Ropne zakażenie tkanek wiotkich przestrzeni łącznotkankowych ograniczonych powięziami.

Nacięcie ropowicy podudzia

Zastrzał (*Panaritium*)

- Ropne zapalenie na dłoniowej powierzchni palców
- Postacie kliniczne:
 - podskórny (*subcutaneum*) - żywa bolesność ok. opuszkowej, zaczerwienienie, obrzęk
 - ścięgnisty (*tendineum*) - wybiórcza bolesność na przebiegu pochewki ścięgnistej, przykurcz palca, ostry ból przy próbie prostowania
 - kostny (*osseum*) - najczęściej dotyczy paliczka środkowego, w rtg demineralizacja paliczka.

Zastrzał - leczenie

- Chirurgiczne:
 - jak najwcześniej- nacięcie i drenaż,
- Antybiotykoterapia:
 - jako osłona postępowania chirurgicznego
- anatomia - pochewki maziowe palców II i IV kończą się na poziomie stawów śródrečno- paliczkowych

Zanokcica (*Paronychia*)

- Ropne zapalenie wału paznokciowego palców rąk
- przyczyny:
 - zakażenie szerzy się przez skaleczenie wału paznokciowego, w którym rozwija się proces zapalny, przechodzący w ropny
 - ropień niekiedy przechodzi w łożysko paznokcia
 - wrastający paznokcieć (*unquis incarnatus*)

Zanokcica

- Leczenie: otwarcie ropnia, rzadko konieczność zdjęcia paznokcia.

Zanokcica – obrzęk i zaczerwienienie wokół
płytki spowodowane dużym zbiornikiem ropy
pod skórą

Nacięcie chirurgiczne zbiornika ropy

Róża (*Erysipelas*)

- Ostra zakaźna choroba skóry wywołana przez paciorkowce (*Streptococcus hemolyticus*) choroba trwa około 1 tyg,
- objawy:
 - nagły początek, dreszcze, wysoka gorączka, osłabienie, wymioty, bóle głowy.
 - Czerwone zabarwienie obszaru skóry, ostro odgraniczone od skóry zdrowej o uniesionych brzegach

Róża

- Żywa bolesność
- obecność pęcherzy i strupów
- leczenie:
 - zachowawcze - reżim sanitarny, leżenie w łóżku, antybiotyki (penicylina), duża podaż płynów
 - miejscowe - opatrunki - gdy pęcherze lub martwica

Zgorzel gazowa (*Gangraena emphysematosa*)

- Czynniki etiologiczne: beztlenowe pałeczki G(+) - *Clostridium perfringens*, *C. novyi*, *C. sputicum*, *C. oedematiens*,
- rany z ryzykiem zakażenia: zabrudzone ziemią, z martwicą tkanek, niedokrwione, drażące do mięśni,
- laseczki zgorzeli rozwijają się w mięśniach i powodują fermentację cukrów z uwolnieniem gazu do tkanek

Zgorzel gazowa

- Produkują toksynę powodującą obrzęk i martwicę tkanek (myonecrosis clostridiales), hemolizę i uszkodzenie narządów
- zgorzel gazowa rozwija się 1-5 dni.

Zgorzel gazowa - objawy kliniczne

- obrzęk, bladość lub zasinienie, ochłodzenie skóry, charakterystyczne trzeszczenia przy dotyku, skąpa brunatna, posokowata wydzielina z rany,
- ból i napięcie w ranie uprzednio niebolesnej
- mięśnie jak ugotowane
- obecność pęcherzyków gazu o obrazie RTG
- objawy ogólne - gwałtowne pogorszenie się stanu ogólnego chorego: wzrost tętna, spadek RR, twarz ziemista, zazwyczaj brak gorączki!

Leczenie zgorzeli gazowej

■ Zapobiegawcze:

- dokładne zaopatrzenie rany z wycięciem tkanek martwiczych
- antybiotykoterapia- duże dawki penicyliny

■ choroba:

- j/w + szerokie nacięcie tkanek sąsiednich
niekiedy konieczność wczesnych amputacji
kończyn, komory hiperbaryczne.
- Często rozwija się w tkankach zmiażdżonych i obumarłych.

Wczesne stadium zgorzeli gazowej

Powietrze widoczne w RTG

Tężec (*Tetanus*)

- Czynniki etiologiczne: bezwzględny beztlenowiec, zarodnikująca laseczka tężca (*Clostridium tetani*)
- przyczyny:
 - w następstwie zranienia lub oparzenia
 - warunki rozwoju w obrębie rkanek martwiczych
 - okres wylegania od 3 dni - 3 tyg.

Tężec - objawy kliniczne

- związane z działaniem neurotoksy - wędrówka wzdłuż nerwów obwodowych do rdzenia kręgowego wywołuje:
- zwiastuny: niepokój, ziębnięcie, bezsenność ból w ranie,
- napięcie mięśni karku i zuchwy
- trudności w jedzeniu
- szczękoscisk
- okres początkowy- wzmożone napięcie mięśni pojawia się po różnych bodźcach
- okres późny - trwa długo i powoduje zgon (skurcz mięśni oddechowych)

Tężec - leczenie:

- Laczeczki tężca wytwarzają:
tetanospazminę - neurotoksynę
tetanolizynę- hemolizynę
- Leczenie:
chirurgiczne wycięcie rany
penicylina
uodpornienie:
CZYNNE - szczepienia - anatoksyna
BIERNE - surowica - antytoksyna (p- ciała)
jednorazowo - 3000- 6000j

Ropne zapalenie sutka (*Mastitis purulenta*)

- Pojawia się najczęściej we wczesnym okresie karmienia.
- Przyczyny:
 - zazwyczaj gronkowce, rzadziej paciorkowce
 - niedostateczne opróżnianie sutka i zaleganie mleka
 - początkowo w tkance międzygruczołowej, później w samym gruczole
 - pojedyncze lub mnogie ropnie

Ropne zapalenie sutka - objawy kliniczne

- napięcie, powiększenie i bolesność sutka
- gorączka, dreszcze, twardy i bolesny naciek
- zaczerwienienie i wzrost ucieplenia skóry
- powiększenie węzłów pachowych (różnicowanie z rakiem sutka)
- objaw chełbotania - nie zawsze

Zapalenie sutka - leczenie

- zachowawcze - antybiotyki, podwieszenie sutka - nacięcie i opóźnienie ropnia + podwieszenie, przerwanie karmienia - ściąganie pokarmu- bromkryptyna.
- Nacięcie ropnia

Wścieklizna (*Rabies*)

- Rezerwuar: chore zwierze domowe lub dzikie
- droga: przez ukąszenie lub ze śliną przez drobne otarcia skóry
- objawy kliniczne: ciężkie zaburzenia OUN
- leczenie: po ukąszeniu obserwacja zwierzęcia, jeżeli jest taka konieczność to szczepienie s.c. przez 20 dni po 2 ml (na brzuchu).